

Vuk'uzenzele

MAHALA

Vha i qiselwa nga Vhudavhidzani ha Muvhuso (GCIS)

Tshivenda/English

Thangule 2015

U bva Union Buildings

siatari 3

Ngila ntswa ya nyaluwo ya Afrika

siatari 12

Murafho u si na HIV u a konadzea u vha hone

siatari 13

U bvelela ha mufumakadzi kha zwa ndimo

Vho Thandeka Moseki vha Stella ngei Devhula Vhukovhela vha khou qitela dzina kha ngowetshumo ya zwa vhulimi.

Devhula Vhukovhela vho bvelela phanda na u ita mutatisano kha pfufho dza lushaka he vha wina kha vhuimo honoho vha giwanela masheleni a lingana R150 000, thanziela na thirofi. Vho dovha hafhu vha wina R500 000 yo linganao themamveledziso.

Vho Moseki vho thoma zwa vhulimi nga nwaha wa 2011 nga murahu ha musu vho renga bulasi ya Grootvredriet Farm 310 (Dirkiesrus) nnga ha ngei Stella. Vha a ita vhulimi fhambanaho, vhulimi ha vhuifuwi nahone vha bveledza zwimedzwa zwa miroho zwine zwa katela tshipinashi,

matamatsi, khere dala, madabula, khavhishi na zwimela zwa thambo.

Vho Moseki vho amba uri vho vha vha songo vhuva vha zwi humbulela uri vha do swika kule nga bufo ja vhulimi havho zwi hulwanesa ngauri vho ita vkhukhaki vhunzhisa musu vha tshi kha qi tou thoma.

"Ndo no ita vkhukhaki vhunzhisa, u bva kha u sa qivha uri ndi lini nahone ndi mini zwine nda tea u tavha na u tanganyisa mishonga i si yone, fhedzi zwino ndi na ngivho yo fhelelaho ya zwine nda khou ita," vho amba izwo vha tshi nwehwela.

Vha rengisa zwibveledzwa zwavho kha mavhengele a nga henefho tsini, mindendeni, zwikoloni nahone vha a nkedza zwibveledzwa zwavho kha khireshe dzapo nga mahala. Vho Moseki vha na vhashumi vha rathi kha bulasi

ya hekithare dza 36. Bulasi iyo ndi haya kha nngu dza 52, ngwana dza 18 na kholomo dza 25 vha vha na maqi o tou bwiwaho a u sheledza na u nwa zwifuwo zwavho.

Naho vha tshi khou shumana na u alusa vhuimo havho, Vho Moseki vho amba uri vhuikonqi he vha tangana naho vhu katela u wana masheleni, u swikelela mimaraga na u dzhielwa fhasi nga vhaive vhorabulasi. Izwi hu tou vha vhuive ha vhuleme vhune vhorabulasi vha vhafumakadzi vha tangana naho.

"Khaedu idzo dzo ntuwudza nahone ndi do lingedza nga ngila dzothe u shuma nga maanda na u ita uri izwi zwi konadzeyese. Khaedu dzi a mphaa nahone dzi nnyita muthu wa khwiye nahone ndi vhona unga ndi zwavhuqi musu ndi tshi lwa nadzo zwa zwino ndi tshi kha qi vha muswa kha bufo iji."

Vho amba uri vha do shumisa R500 000 kha u khwinifhadza bulasi.

"Haa ja masheleni a bvaho kha muhasho o fanela u thusa kha u khwinifhadza themamveledziso nahone ndi zwenezwo zwine nda do a shumisa khazwo."

U ENGEDZA NQIVHO

U bva tshe vha wina kha dzi pfufho, Vho Moseki vho vha vha tshi khou qidina kha u shumana na u khwinisa ngivho yavho. Vho dzhenelala kha u ita khoso i shumana na vhuifuwi ha khuhu nahone zwenezwino vho dzhenelala kha u ita khoso yo lambedzwaho nga muvhuso ya zwa mimaraga.

"Khoso idzi dzo thusa ngauri ndi khou toga u dzhena kha vhubindudzi ha u rengisa khuhu. Thero ya ngaha mimaraga ya khoso ye nda vha

ndi tshi khou i dzhenelala nayone yo nthusa na uri ndi khou guda khayoo."

U BVELELA

Vho amba uri dzi nwe dza tshomedzo dza u bvelela havho u swika zwino ho vha u qidina vhuikuma, u futelela na u pfumbudza u bva kha vhorabulasi vha nga henefho tsini.

"Zwo thusa vhuikuma, ndi na nomboro dza vho dza vhudavhidzani nahone vha ri ndi nga founela tshifhinga tshinwe na tshinwe arali ndi tshi khou toga thuso."

Kha thuso ine vha vha nayo. Vho elekanya nga ngila ye vhadzulatsini vha vha thusa ngayo kha u nanga khemikha ja i re yone ya madabula.

Vho amba uri vhorabulasi vha tea u litsha zwa u qitika nga maanda kha muvhuso na uri vha tea u takuwa vha qitela zwithu nga vhone vha ne.

"Rothe ri nga si tou imela muvhuso uri u ri itele zwithu; ri tea uri hu vhe na zwine ra qitela nahone ri qivhe uri a ri kolodi muvhuso na tshithu na tshithi."

Vho Moseki vho amba uri kha minwaha mitanu i qaho, vha do takalela u rengisela mimaragani ya mashangoni a nnga, ndi muloro une vha khou qimiselela u shuma vhuikuma kha u u swikelela.

"Kha ri edze ngila dza vharangaphanda vhashu vho lwelaho mbofholowo yashu. Ndi tshifhinga tshashu tsha u lwela ikonomi yashu na u sika mishumo," vho eletshedza izwo.

Vhorabulasi vha re na u qimiselela hune ha nga ha Vho Moseki vha nga thusa Afrika Tshipembe kha u lwa na khaedu dza vhuishai vha kanzwa lushaka.

Wathinta abafazi, wathinta imbokodo

Vho Maselaelo Seshotli

Afrika Tshipembe nwedzi wa Thangule a u sokou vha nwedzi zwawo. Ndi nwedzi wa vhafumakadzi khathihi na quvha ja dzi 9 Thangule line ja pembelelwa sa Duvha ja Vhafumakadzi ja Lushaka, ndi line ja dovha hafhu ja vha holodei ya lushaka. Uno nwaha i dovha hafhu ja ta u aluswa ha anivesari ya vhu 60 ya Mumatsho wa Vhafumakadzi.

Nga dzi 9 Thangule 1956, vhafumakadzi vha si na nyofho vha 20 000 vho matsha vha tshi ya Union Buildings ngei Pretoria vha tshi ya u lwela mbofholowo yavho khathihi na u ita khumbelo kha milayo ya tshitalula.

Linwalo ja thendelo lo vha i tshi shuma u langula u khethekanywa ha vhatshu na u langa mipfuluwo nga tshifhinga tsha minwaha ya tshitalula.

Mumatsho wo vha wo rangwa phanda nga

Dzangano ja Thanganelo ya Vhafumakadzi vha Afrika Tshipembe (Fedsaw) je ja vha jo rangwa phanda nga vhafumakadzi vha: Vho Lillian Ngoyi, Vho Helen Joseph, Vho Rahima Moosa na Vho Sophia Williams De Bruyn.

U qivha kha khombo ho itwaho nga avha vhafumakadzi vha sa ofhi, zwo swikisa kha tshanduko na mvelaphanda kha vhaive vha vhafumakadzi vha namusi.

Namusi, Ndayotewa i dzhiela ntha vhafumakadzi sa vhadzulapo vha linganao, vha re na pfanelo dzi linganao na vhuqifhinduleli.

Muvhuso wa Afrika Tshipembe wo no ita mvelaphanda kha u mandafhadza vhafumakadzi kha masia a politiki, a zwitshavha na a pfunzo.

Sa shango a ri pembeleli fhedzi vhafumakadzi vho itaho qivhazwakale, vha re vhalali fhedzi na vhafumakadzi vha murafho wa zwino vhanve vha khou qivhonadza na u vulela zwikhala vhafumakadzi vhatshu kha u isa

phanda na u mandafhadzana, u fhofhololana khathihi na u funzana.

Zwenezwino Afrika Tshipembe jo fara vhuambo ha vhu 25 ha Guvhangano ja Mbumbano ya Afrika (AU) he Minisita dza AU dzi imelelaho zwa Mbeu na Mandafhadza a Vhafumakadzi vha fara mutangano wa vhuvhili wa AU wa Phanele ya Maimo a Ntha nga ha Ndinganelo ya Mbeu na u mandafhadzwa ha vhafumakadzi.

Mawanwa a mitangano yo farwaho nga fhasi ha thero ine ya ri "Kha vha ite uri zwi konadzee nga kha U katelwa ha Vhafumakadzi siani ja Masheleni kha sekithara ya vhubindudzi ha vhulimi", o vha themendelo na khuwelelo ya u ya u ita nyito malugana na u katelwa ha masheleni a vhubindudzi ha vhulimi.

Mitangano iyo yo ita khuwelelo, kha vhaive, u itwa ha pfanelo dza vhafumakadzi kha u swikelela, u langa, vhuve na u vhuvelwa kha zwiko zwa masheleni, hu tshi katelwa u swikelela maitete a thengiso ya muvhuso kha pfunzo, zwidodombedzwa na mveledziso ya zwikili, u bveledza zwishumiswa zwa thekhinojodzhi na mashumele, na u bveledza u mandafhadzwa ha vhafumakadzi kha ikonomi ya vhubindudzi ha vhulimi.

TSIRELEDZO NA VHUTSIRELEDZI

Fulo la Operation Fiela li shela mulenze kha mulalo na vhudziki

Vho Bathandwa Mbola

Fulo la Operation Fiela li khou ita nzudzanyo dza u langa mulalo na vhudziki shangoni, hu na uri li khou dovha la vha na vhuṭanzi ha uri vhatu vhoṭhe vha dzulaho Afrika Tshipembe vha nga dzehenelela kha mishumo ya ikonomi na matshilisanano vho vhoṭholowa.

Nga murahu ha u ṭaha ha khakhathi nga ṛwedzi wa Lambamai, zwiṛwe zwa zwivhanghi zwa vhubvo ha khakhathi idzo ho topolwaho ho vha hu u sa vhonele ha mapholisa na kuhumbulele ku si kwavhuḡi. Fulo la Operation Fiela lo rwelwa ṭari nga ṛwedzi wa Lambamai nahone ho farwa vhatu vha lingana ho 3 914 nga khaḡo mafheloni a ṛwedzi wa Fulwi.

Izwi zwi katela vhabvanḡa vha lingana ho 1 650 vho farelwaho u sa vha na maṛwalo khathihi na vha 2 264 vthane vha vha vhadzulapo vha Afrika Tshipembe vho farwaho malugana na vhutshinyi ho yaho nga u fhambana.

Vhutshinyi honoho ho katela u tswiwa na u rengwiswa ha vhatu, u wanala u na zwitshuthubi, u wanala u na zwidzidzivhadzi, u vhlulaha, vhuḡhura, u tzipa khathihi na u wanala u na zwigidi zwi siho mulayoni, u pwasha dzinḡu, na vhuvhava.

Zwenezwino hu tshi ḡivhiswa nyanḡadzamafungo nga ha mishumo wa fulo, Minisiṭa ofisini ya Muphuresidennde vha re na vhuḡifhinduleli ha Muhasho wa u Pulana, Tsedzuloso na Ndaulo ya Kushumele, Vho Jeff Radebe, vthane vha dovha hafu vha vha mudzulatsidulo wa Komiti yo ṭanganelanaho ya Dziminiṭa (IMC) kha Mipfuluwo, vho amba uri vha fhulufhela uri muvhusho wo no bvela phanḡa kha u dzikisa vhatu vho ṭanganaho na dzikhakhathi nga ṛwedzi wa Lambamai.

MULAYO NA VHUDZIKI

"Nga kha fulo la Operation Fiela ri khou ita khuwelelo kha vhuḡo hashu u itela uri vhatu vhashu vha tshile nga mulalo. Ri khou sima

Operation Fiela i khou thusa kha u ita uri Afrika Tshipembe hu vhe ho tsireledzeaho kha vha dzulaho khaḡo nga u ḡisa mulalo na vhudziki kha shango.

mulayo na vhudziki.

"Ri khou ṭoḡa u sika vhuḡo havhuḡi ha vhatu vhoṭhe vthane vha khou dzula shangoni la Afrika Tshipembe u itela uri vha kone u dzehenelela kha zwa ikonomi na matshilisanano vho vhoṭholowa," vho ralo Minisiṭa Vho Radebe, vhe vha vha vho kuvhanganelwa nga miṛwe miraqo ya IMC ya dziminiṭa.

Izwi zwi katela Minisiṭa wa Mapholisa Vho Nkosinathi Nhleko, Minisiṭa wa Mveledziso ya Matshilisanano Vho Bathabile Dlamini, Minisiṭa wa Mutakalo Vho Aaron Motsoaledi na Minisiṭa wa Mavhusele na Mafungo a Sialala Vho Pravin Gordhan.

Fulo lo rangwaho nga vha Tshumelo ya Mapholisa ya Afrika Tshipembe (SAPS) nahone li khou tikedzwa nga mihasho ya miasipala na wa Vhulangavhuendi na mihasho yoṭhe ine ya vha miraqo ya IMC sa Mmbi ya Vhupileli ya Afrika Tshipembe na Muhasho wa zwa Muno, yo vhone u ṭoḡa na u ita ṭhoḡisiso vhuḡoni ho fhambanaho u mona na shango sa fhethu hu ngaho Mayfair, Alexandra, Hillbrow na Sunnyside, vhuḡati ha huṛwe fhethu.

Hu tshi dodombedzwa mishumo wa fulo ilo, Minisiṭa Vho Radebe vho amba uri dzisenthara dzo thomiwa na u engedzedzwa na vhaofisiri

vha milayo vho tetselwa u shuma lwa awara dza 24.

"Tshumelo yashu ya vhuṣevhi na yone yo humbelwa u ita tzedzuloso kha zwifhato na fhethu hu ḡivhelwaho zwiito zwa vhutshinyi."

Sisiṭeme ya ndangulo ya tshinyalelo ya tshitiṛiki nayone yo dzudzanywa khathihi na ha u founela awara dza 24.

Kha mafungo a khuthadzo ya vhabvanḡa vhe vha iswa huṛwe fhethu nga tshifhinga tsha u ṭhaselwa, IMC yo amba uri mishumo uyo wo vha u kha tshiimo tshi re phanḡa.

KHA RI TAKUWE RI FHAṬE

Fulo la Operation Sukuma Sakhe na lone lo dzehenelela kha u bvela phanḡa na mafungo a khuthadzo ya vhabvanḡa vho vhuḡyaho vhatuini.

Fulo la Operation Sukuma Sakhe – liambeke la luambo lwa TshiZulu line la amba uri kha ri ime nga milenze ri fhaṭe – zwi ṭuṭuwedza tshumisano ya matshilisanano vhuḡati ha muvhusho na vhatu. Lo thoma u rwelwa ṭari ngei KwaZulu-Natal.

Malugana na u pfuluswa ha vhabvanḡa, Minisiṭa Vho Radebe vho amba uri vhabvanḡa vha 5 645 vho ḡiṛkedzela u humiselwa hune

vha bva hone.

Izwi zwi katela vhatu vha Malawi vha fhiraho 3 000, vha 682 vha bvaho Mozambique, vha 1 240 vha bvaho Zimbabwe na vha 17 vha bvaho Tanzania.

Madzangano a zwitshavha o yaho nga u fhambanana o pomoka fulo la Operation Fiela kha u thagetha vhabvanḡa la ita khuwelelo ya u humbula nga hazwo.

Fhedzih, Minisiṭa Vho Nhleko vho ombedzela uri fulo lo vha li songo thagetha vhatu vha siho mulayoni kana vhabvanḡa vha siho mulayoni.

Muhumbulo uyo na wone wo kovhekanywa nga Minisiṭa Vho Motsoaledi, vhe vha amba uri mafulo o fhambanaho ngomu na nḡa ha tshikoupu tsha fulo la Operation Fiela lo rangwaho phanḡa nga muhasho li thusa vhatu.

"Ri ranga phanḡa mafulo a fanaho na la Operation Fiela muhashoni washu. A zwi tou vha zwithu zwiswa kana zwa tshipientshele."

Vho dovha hafu vha fhelisa mahumbulelela a uri vhabvanḡa a vho ngo farwa zwavhuḡi kana u fhiwa thuso yavhuḡi kha zwiimiswa zwa zwibadela zwa nnyi na nnyi.

"Muhumbulo ndi wa uri ri na tshivhalo tshi re nḡa tsha vhatu vthane vha khou wana dziARV ngauri ri alafha muṛwe na muṛwe shangoni zwi si na ndavha uri vha bva ngafhi ... nga nḡa ha malwadze a ngaho u dzheniswa tswio ane a tou vha malwadze o khetheaho."

Kha tshipiḡa tshavho, Minisiṭa Vho Dlamini vho amba uri dziminiṭa dzo guda ngudo nḡzhi u bva kha fulo.

"Zwi khwiṛe ngauri muvhusho u na tshumisano," vho amba izwo.

Vho amba uri kale vhadzulapo vho vha vha tshi ita khuwelelo kha muvhusho uri u dzehenelele na u khwaṭha kha vhatshinyi.

"Zwino ngauri ri khou ita nyito, ri khou sasaladza," vho amba izwo, vha ḡadzisa ngauri muvhusho u khou ya u dzhia maga a fanaho na ayo kha u lwisa avho vhoṭhe vthane vha pfuka mulayo, vha nga vha vhadzulapo vha Afrika kana vhabvanḡa.

Ṭutshelani u ita zwa vhudzekani nga founu na u tambudzana foununi

*Vho Samona Naidu

Thekhiṛoḡodzhi na nyaluwo ya nḡila dza vhudavhidzani dzi ngaho Facebook, MXit, WhatsApp, instant messaging, milaedza ine ya tou ṛwalwa, dzividio na YouTube zwo shandukisa nḡila ine vthane vha amba ngayo na ine vha amba ngayo na vharwe.

Kha dzenedzo nḡila vthane vha ita nyambedzano na thanga dzavho u bva kha zwipiḡa zwo fhambanaho zwa shango na lifhasi. Musi dzenedzo nḡila dzo sikela vthane lifhasi jiswa, hu na zwi si zwavhuḡi na zwi re khombo. Vhatu vhanzhi zwa zwino vha khou shumisa yeneyo nḡila kha u ita zwiito zwa vhutshinyi vha khou zwi ita vha tshi pfa unga vha vhashumisi vha sa humbuleleli zwa ita uri vha dzi shumise nga nḡila mmbi. Zwiito izwo zwa vhutshinyi zwi ḡivhiwa sa u tambudziwa kha founu na zwiito zwa vhudzekani kha founu na zwine zwa vhidzwa upfi cyber slapping.

Muhasho wa Vhulamukanyi na Tshumelo dza Ndulamiso zwenezwino wo ita vhuṭambo kha vhuḡudiswa vha 500 u bva kha zwikolo zwa ngei vunduni la Free State hu u itela u engedza fulo la u tambudzana kha founu na u rumelana zwithu zwine zwa ṭumanywa na zwa vhudzekani khathihi na masiandoitwa kha sia la mulayo. Vhuḡudiswa vho funziwa ngaha tshumelo ya vhuḡumukanyi ine ya wanala kha vhuḡondwa vha tambudzawo foununi na u rumelwa zwithu zwi ṭumanywaho na zwa vhudzekani, u fana na u wana liṛwalo la tsireledzo u bva khouthe li iledzaho muthu ane a khou ita vhutshinyi honoho. Liṛwalo ilo sa mupondwa li u thusedza kha u fhelisa u tambudzwa. Onoyo muthu ane a ane a pfuka ndaela ya liṛwalo la tsireledzo a nga hweswa mulandu.

Lerato Morutle, ane a vha mugudiswa o dzehenelelaho wekishopho, o amba uri o guda uri u tambudzwa foununi na u rumelwa zwithu zwi ṭumanywaho na zwa vhudzekani ndi mulandu nahone une wa tea u vhuḡwa.

"Sa vhuḡudiswa ri tea u farelela kha u shumiswa ha inthanethe uri ri ite ṭhoḡisiso ya dziasaimenthe hu si zwiṛwevho," o ralo.

Muṛwe mugudiswa, ane a vha Tseki Mpolokeng, o mba uri ṭhingothendeleki a dzi tei u vha dza u rumela na tshithihi tshi ṭutshelanaho na zwa vhudzekani.

"Ndo vha ndi sa zwi ḡivhi uri u ṛeana kana u rumela vidio dza zwa vhudzekani na zwifanyiso zwo rumelwaho kha nḡe nga dzinwe nomboro na nḡe zwi nnyita uri ndi vhe na mulandu wa u tambudza lwa vhudzekani kha founu kana u tambudza kha founu," o ralo.

Mulangu li khouthe ya vthane, Vho Pritima Osman, vho

ṛeana tsivhudzo ya uri zwi khwiṛesa u sa fhindula kha zwenezwo zwithu zwi rumelwaho kana milaedza nga zwishumiswa zwa ṭhingothendeleki kana nga nḡila dza nyanḡadzamafungo dza vhudavhidzani.

"Arali hu na muthu ane a khou ni shushedza, a tshi khou phaḡaladza zwithu zwine zwa vha zwanu ni noṭhe kha vharwe nahone ni tshi khou ofha u sa vha no tsireledze, kwamani muthu ane a vha mualuwa kana mapholisa na zwenezwo."

Arali u tambudzwa kha founu zwi tshi khou ite tshikoloni kana gududzini, onoyo muthu u tea u vhuḡwa kha mudededzi. **Vhabebi vha tea u dzihela nzhele tsumba matshilele zwi tshi ḡa kha u sinyuwa, ngudo na matshilele a kwamaho zwa vhutshilo kha mupondwa:**

- **Tsumba tsinyuwo:** Ṽwana vavho u thoma u ḡibvisa kha vharwe vhatu kana a vha na ṭhoni, a sumbedza u vha na mutsiko, u vha na zwiito nga nḡila yo kalulaho kana a vha na nyofho, u a vha na mbilalelo kana u vha na u elekanyesa lwo kalulaho, nahone a sumbedza u vha na maitele tshikhuna.
- **Tsumbo kha ngudo dzawe:** Ṽwana vavho u ḡo vha a sa ṭoḡi u ya tshikoloni, a tshi vha a wanalaho e milanduni tshikoloni, a tshi lova tshikolo, a si tsha vha na dzangalelo la u ya tshikoloni nahone maraga dzawe dzi vha dzi si dzavhuḡi.
- **Tsumba kutshilele:** Ṽwana vavho u bva a si tsha shumisa khomphyutha, a shandukisa kuḡele kana zwikhathi zwa kuedelele nahone u vha na madzheniwo, a si tsha ṭoḡa u dzehenelela kha mitambo ye a vhuḡa a i takalela, u a ḡipfisa u vhuḡa, u lingedza kana u shushedza nga u ḡivhulaha, hu si kale u a vha na khonani ntswa.

Ṽwana vavho a nga dovha hafu a vha a tambudzaho vharwe kha inthanethe. Idzi ndi dziṛwe dza tsumbo dzine vha tea u dzi ṭhogomela:

- Ṽwana u litsha u shumisa khomphyutha kana a dzima tshikirini tsha khomphyutha arali hu na muṛwe muthu tsini.
- Ṽwana u vhonele e na nyofho kana u sokou tshenukana musa a tshi khou shumisa khomphyutha kana luṭingothendeleki.
- Ṽwana u fhedza tshifhinga tshinzi e kha khomphyutha a dovha a sinyuwa kana a dinalea arali u swikelela zwishumiswa zwa khomphyutha kana luṭingothendeleki zwo fhungudzwa kana zwo bviswa.

*Vho Samona Naidu vha shumela Muhasho wa Vhulamukanyi na Tshumelo dza Ndulamiso.

U TAMBUDZA FOUNUNI NDI MINI?

Ndi u tambudzwa hune ha itea nga kha u shumisa zwishumiswa zwa muḡagasi zwi ngaho ṭhingothendeleki, khomphyutha kana thabulethe kha masia a vhudavhidzani, nga u rumela milaedza ya u tou ṛwalwa kana zwi vhidzawo instant messaging na u tshata. Zwi bvelela nga nḡila ya milaedza ya tshithu kana ya u vhaisa, zwifanyiso zwi shonisaho kana zwa u vha muthu a fhedzi, dzividio na dziimeji dzine vhatu kha rumelana kana u vheva kha dzenedzo nḡila dza dovha dza bvelelda khombo kha vharwe.

U RUMELANA ZWITHU ZWI ṬUTSHELANHO NA ZWA VHUDZEKANI NDI MINI?

U rumelana zwithu zwi ṭutshelanaho na zwa vhudzekani ndi musa zwinepe zwa muthu a songo ambaraho kana zwi ṭutshelanaho na izwo kana dzividio na milaedza i sumbedzaho zwikwamaho zwa vhudzekani i tshi khou rumelwa nga ṭhingothendeleki nga mulaedza kana zwi vhidzawo u tshata (chat). Lushaka lwa milaedza iyo lu nga khethekanywa sa phonogirafi ya vthane zwiḡulwanesa hune vthane vha kwamea.

KHA VHA ITE MUSHUMO WAVHO KHA U FHELISA U TAMBUDZWA FOUNUNI NA ZWIITO ZWA VHUDZEKANI KHA FOUNU

- Vhabebi vha humbelwa u ita mishumo vavho na u ṭhogomela uri ndi lufhio lushaka lwa thekhiṛoḡodzhi na nḡila dza nyanḡadzamafungo dza vhudavhidzani dzine dza shumiswa nga vthane na u ṭhogomela zwine vha zwi shumisa zwine zwa ṛekedzwa nga dzenedzo nḡila.
- Kha ri litshe zwa u tambudzana foununi na u rumelana zwithu zwi ṭumanywaho na vhudzekani! Kha vha vhuḡe muṛwe na muṛwe ane a vha mutshinyi muhumbulelela wa u tambudza kha founu na u rumela zwithu zwi ṭumanywaho na zwa vhudzekani kha nomboro dzi re afho fhasi.

ṼNI NGAFHI HUNE VHA NGA ṬOḡA THUSO KANA U VHIGA ZWIITO ZWA U TAMBUDZWA KHA FOUNU NA U RUMELWA ZWITHU ZWI ṬUMANYWAHO NA ZWA

- Kha vha founele vha thuso ya vthane kha nomboro ya 080 005 5555
- Kha vha founele vha thuso ya vhutshilo kha 011 728 1347
- Kha vha vhuḡe mulandu kha vha Tshumelo ya Mapholisa ya Afrika Tshipembe kha nomboro ya 10111 kana ya 086 001 0111